

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΩΔΙΚΩΝ

Μεταξὺ τῶν ἀκατατάκτων καταλοίπων τοῦ Λάμπρου εὑρέθησαν καὶ φύλλα τινὰ χάρτου περιέχοντα σημειώσεις καὶ περιγραφὰς κωδίκων, αἵτινες εἶνε ἄξια ἐκδόσεως. Ἐκδίδομεν κατωτέρω τὰς περιγραφὰς:

1. Τοῦ κώδικος Venet Zann. 436.

2. Τοῦ κώδικος Ὁξωνίου can. gr. 30.

3. Τοῦ κώδικος Beroc 90.

4. Τῶν κωδίκων Μονάχου 371 καὶ 372.

Ἡ περιγραφὴ τοῦ κώδικος 372 τοῦ Μονάχου περιλαμβάνεται εἰς τρία φύλλα γεγραμμένα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄψεων. Ἀπὸ τοῦ φύλλου 2β - 3β παρέχει ὁ Λάμπρος ἀντίγραφα τῶν τριῶν χρυσοβούλλων. Τὰ ἀντίγραφα ὅμως ταῦτα ἀντιγραφέντα πάλιν ὑπὸ τοῦ Λάμπρου εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν κατατεταγμένων καταλοίπων αὐτοῦ καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἤδη (πρβλ. Ν. Ἑλληνομν. τόμ. ΙΖ' τευχ. Δ' σ. 329 ἑ.). Ἐπίσης δὲν δημοσιεύεται τὸ ἐκ τοῦ κώδικος Μονάχου 495 φύλλ. 191β καὶ ἐξῆς ἀντιγραφὸν κείμενον τὸ φέρον ἐπιγραφὴν «Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Γρηγοροῦ μοναχία ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μεγάλου λογοθέτου» καὶ ἀρχόμενον «Ἐμοὶ δέ, ὡ παρόντες, ταῦτόν τι συνέβη παθεῖν ὡσπερ ἂν εἴ τις ναῦς ἐξαίρνης ἐναντίοις ἐντετυχηκυῖα τοῖς πνεύμασιν ἐπὶ πρῦμναν ἐκινδύνευσε καταδῦναι», ὡς δεδημοσιευμένον (πρβλ. Johannes Meursius Theodori Metochitæ Historiae Romanae liber singularis Ἐν Λουγδούνῳ 1618 ἐν τέλει τοῦ ἔργου).

Κ. Ι. Δ.

I

-Venet Zann 436.

Dialogis (Luciani) praemittuntur fragmenta quaedam et inter haec Prodromi (Theodori) ὡς ἀπὸ τῆς σεβαστοκρατορίας (Irene) πρὸς τὸν οἰκεῖον ἄνδρα. Itam ejusdem jambi σχελιασμοὶ in providentiam, nec non Belli in Gregorium Nazianzenum et alia ejusmodi.

Ἄκριβέστερον ἐξεταζόμενα εἶνε :

φ 1, α. Λεικὸν ὄν πρότερον συνεσταχωμένον.

β. Ἄνω ἐσχισμένον, περιέχον τέλος ποιήματος κατὰ τρεῖς σελίδας γεγραμμένου,

ἄρχ. ἤπερ ἰσὺν ἀράχνης
λατίζομαι σε, καλλίμαρτος Βαρβάρᾳ
ὡς διελεύσεις τὰς ἐμὰς ἁμαρτάδας

ἔτι δύο

τελευτ.

καίμοῦ τὲ δεῖξοις τὴν ψυχὴν ἐλευθέραν

Εἶτα : Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Νου-
σοστόμου στίχοι εἰς τὴν ἀγίαν μετάληψιν σχεδὸν ἀδιόγνωστοι :

[Χά]ρις : μέγιστον καὶ παράδοξον τέρας
τὸ τελούμενον εἰς βροτῶν σωτηρίαν

Τέλ. λέγει παριανῶν πῶς προσέρχεται θέμις

Κατὰ 4 σελίδας, στίχοι 10 —

Εἶτα ἐπιγραφὴ σχεδὸν ἀδιόγνωστος : Εἰς τὴν αὐτὴν μετάληψιν
τοῦ [μετ]αφραστοῦ.

... δα (?) φρεξὸν ἀνθρῶπε βλέπων·
ἀνθραξ γὰρ ἐστὶν τοὺς ἀναζίους φλέγων.

Τέλ. δόξαν ἅπαντες πέμπομεν κατ' ἡμέραν·

Κατὰ 4 σελίδας, στίχοι 39.

Εἶτα σημ. † Πᾶν τὸ περατοῦν τοῦ περατουμένου φασὶν λείπε-
ται μιᾷ διαστάσει κτλ.

Εἶτα † Ἐπιστολὴ ἡμετέρα πρὸς τὸν κῦρ Θεόδωρον. Ὁ νέηλις
μαθητῆς ὃς πρὸ μικροῦ λιπὼν ἡμᾶς τῷ χορῷ συνηριθμίσθη τῶν
σῶν μαθητῶν—εἶποτέ τι καὶ παρ' ἡμῶν ἀπαντήσῃ τοιοῦτον.

Φύλλ. 2, α. Ἀδέσποτόν τι ποίημα :

Ἄρχ. [Ἀ]θανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμιμ' ὡς διάκεινται,
τίμα καὶ σέβου ὄρκον, ἔπειθ' ἥρωας ἀγαπούς,
τούς τε καταχθονίους σέβει δαίμονας ἔννομα ρέζων.

Τέλ. ἦν δ' ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερος ἔλθῃ
ἔσσει αἰθάνατος θεὸς ἄμβροτος οὐκέτι θνητός,

Κατὰ δύο σελίδας στίχοι 70.

Φύλλ. 2,β. Τοῦ Προδρομοῦ ὡς ἀπὸ τῆς σεβαστοκρατορίσσης πρὸς τὸν οἰκεῖον ἄνδρα :

ὦ σῶτερ ἄνερ πορφυράνθητε κλάδε
σὺ καὶ βιοὺς τὸ πρῶτον εὐτύχημά μου,
καὶ γῆν θανῶν τὸ πρῶτον ἀτύχημά μου.

Τέλ. καὶ κοινὸν ἡμῖν δεξιᾶς μοίρας λάχος
κατευτρεπίζων εἰς συνοίκησιν μίαν

Κατὰ τρεῖς σελίδας στίχοι 43.

Ὁχροτέρω μέλανι: Τοῦ αὐτοῦ εἰς εἰκονισμένον τὸν βίον.

Ἐμὲ τὸν βίον ἄνθρωπε, δέξαι σου, παραινέτην
ἔτυχες, εὖρες, ἔλαβες, κατέσχεες μου τὰς τρίχας

Τέλ. Μὴ τοίνυν ἀποπροσποιοῦ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας

Κατὰ τρεῖς σελίδας στίχοι 18.

Τοῦ αὐτοῦ σχετλιαστικὸς εἰς τὴν Πρόνοιαν :

Οὐκ ἀγνοῶ μὲν δημιουργέ μου λόγε
ὡς ἄχανῆς ἄβυσσος ἐν σοὶ κριμάτων

Τέλ. τῶν κριμάτων γὰρ τοῦ Θεοῦ τὸν πυθμένα
ἔξιχναίζειν οὐδὲ Παῦλος ἰσχύει.

Κατὰ τρεῖς σελίδας στίχοι 166.

Φύλλ. 3,β Τοῦ Στιλβῆ ἐπιτάριος [εἰς τὸν] Πατριάρχην [κῦρ]
Μιχαὴλ τὸν. . .

Οἰκουμενικὸς λύχνος ἐκρύβη μέγας,
ὁ κοσμικὸς κατῆλθεν εἰς γῆν φωσφόρος,
ὁ Μιχαὴλ, τὸ θαῦμα τῆς Ἐκκλησίας.

Τέλ. Λεοντιδῆς γνήσιος ἐγκριθεὶς λόγον (?)
σκύμνος λέοντος ὄν γραφῶν ὑμνεῖ στόμα

Κατὰ τρεῖς σελ. 33 στίχοι.

Τοῦ Ψελλοῦ εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον.¹

Τί σοι τὸ σύννον βλέμμα βούλεται, πάτερ,
λέξον τί καινὸν ἐκβιάζει μοι τάχα
ἄλλ' οὐκ ἂν εὖροις· πᾶν γὰρ ἀνθρώποις ξένον
ἐγνώρισαν φθάσαντες οἱ σοί μοι λόγοι.

1. Τὸ τοῦ Ψελλοῦ ὁλόκληρον, ἐκ 4 στίχων τελειόνονον συμπληροῖ τὸ φ. 3β.

II

Ὁξωνίου Cod Canon. Gr 30. «Γνώμαι ποιητῶν φιλοσόφων
τὲ καὶ ρητόρων ἐπὶ διαφόροις ὑποθέσεσι συλλεγεῖσαι παρὰ Ἀρσε-
νίου ἀρχιεπισκόπου Μονεμβασίας.

φ. 1. Περὶ Ἀρετῆς (Ἰσιόδου, Εὐριπίδου, Κοίντου, Κρατίνου,
Περικλῆδου, Λισίου, Πλουτάρχου Φίλωνος, Φίλωνος, Πλουτάρ-
χου, Βροῦτου, Θεαιγοῦς πυθαγορείου, Ἰσιδώρου. Περὶ ἀρχῆς καὶ
τοῦ ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν ἄρχοντα. φ. 3,β.

Περὶ Ἀφροδίτης πανδήμιον καὶ ἔρωτος φ. 7.

Περὶ ἀπορητῶν 12,α.

Περὶ βασιλείας 13,β.

Περὶ τοῦ βίου ὅτι βραχὺς καὶ φροντίδων ἀνάμεστος, 17,α.

Περὶ γάμων ὅτι κάλλιστον ὁ γάμος, 19,β.

Περὶ γήρας, 21,β.

Ὅτι τὸ γῆρας ἀνεπαχθές, 23.

Περὶ τοῦ γνῶθι σαυτόν, 23,β.

Περὶ δειλίας, 25,α.

Περὶ διαβολῆς, 26,β.

Περὶ εὐγενείας ὅτι εὐγενεῖς οἱ κατὰ ἀρετὴν ζῶντες καὶ οἱ ἀπὸ
χρηστῶν πατέρων ἢ ἐνδόξων γινόμενοι, 28,α.

Περὶ ζωῆς, 30,β.

Περὶ ἡσυχίας, 33,α.

Περὶ θανάτου καὶ ὡς οὐκ ἄρνητος, 34,β.

Περὶ ἰατρῶν καὶ ἰατρικῆς, 36,β.

Περὶ κάλλους, 37,β. Περὶ λήθης, 40,α.

Περὶ λύπης, 41,α. Περὶ μελέτης καὶ φιλοπονίας, 42,β.

Περὶ νόμων καὶ ἔθῶν, 44,β.

Περὶ ναυτιλίας καὶ ναυαγίου, 47,α.

Περὶ ξένης, 49,α. Περὶ ὀργῆς, 50,α.

Περὶ ὄρκου, 52,α. Γνώμαι παρηγορικάι, 54,α.

Περὶ πατρίδος, 57,α. Ψόγος πενίας, 60,α.

Ἐπαινος πλούτου, 61,β. Ψόγος πλούτου, 63,α.

Περὶ πολιτείας, 65,α.

Ὅτι ῥᾶον ἄλλον παραινεῖν ἢ αὐτόν, 67,α.

Περὶ στρατείας, 68,α.

Περὶ σωφροσύνης, 69,β.
 Περὶ τόλμης, 70,β. Περὶ τυραννίδος, 71,β.
 Περὶ ταφῆς, 72,β. Περὶ ὑγείας, 73,β.
 Περὶ ὑπεροψίας, 74,α. Περὶ φρονήσεως, 75,α.
 Περὶ φιλαντίας, 76,β. Περὶ φθόνου, 77,β.
 Περὶ φιλίας, 80,β. Περὶ χρηστότητος, 81,β.
 Περὶ ψεύδους, 82,β.

• Διάρρονον τῆς ὑπὸ Waly ἐκδοθείσης Ἰωνιάς. Φαίνεται συμφω-
 τῶν μᾶλλον πρὸς τὸ ἐν τῇ μεδικαίᾳ βιβλιοθ. Ἰδ. Bandini, I, 549.
 In 80 γ. 84, αἰῶν. XVI ineuntis.

Ἡ γραφὴ ἢ αὐτὴ τοῦ κώδικος Λονδίνου τοῦ περιέχοντος τὸ τοῦ
 Μιχ. Ἀποστόλι δ υ ο ι ν μα θ η τ α ἰ ν κτλ καὶ πρὸς τὰ ἐν Βρυ-
 ξέλλαις τοῦ αὐτοῦ ὅσα ἐσημείωσα. Ἔϊνε πιθανῶς αὐτόγραφον τοῦ
 Ἀρσενίου.

III

Cod. Barocc 90) 15 αἰῶνος. Ἐν τινι τῶν ἐν ἀρχῇ ἀγράφων
 παραφύλλων ἔχει ἐπιγεγραμμένον: τῆς κυρίας τῆς ψυχοσιώστριας.

Fol. 27 Τοῦ μακαρίτου κυροῦ Δημητρίου τοῦ Κυδώνη κατὰ τῶν
 συγγραμμάτων τοῦ Καβάσιλα ἐν οἷς ἐκεῖνος ἐπελάβετο τοῦ μακα-
 ρίου Θωμᾶ τοῦ Ἀγγίν. (Ἡ γραφὴ ὁμοιοτάτη πρὸς τὸν Burn. 75
 Λονδίνου τὸν περιέχοντα τὰς ἐπιστολάς Κυδώνη).

Ἀρχ. Ἡ μὲν κατὰ Λατίνων προθυμία τοῦ ἀνδρὸς τούτου με-
 γάλῃ καὶ θαυμαστῇ καὶ οἷα ἂν γένοιτο χειμάρρου φορῶν προδροτάτου
 ροίζου πάντα ἀπλῶς παρασύροντος.

Τέλ. Ὡς ἂν τοῖς χαριζομένοις δυνάμεων καὶ τῶν τὴν χάριν δε-
 χομένων ἀντιχαρίζεσθαι.

Fol. 62,β τινὶ τῶν φίλων αἰτήσαντι τὸν λόγον.

Fol. 63,α Τοῦ αὐτοῦ Δημητρίου τοῦ Κυδώνη λόγος εἰς τὸν
 ἄγιον Λαυρέντιον

Ἀρχ. (Οἱ σίφρονες τῶν ἐραστῶν οὐ τῶν ἐρωμένων περιέχον-
 ται κτλ. Ἰδ. Κατάλ. Cox. (διόρθου ὕμνου).

Φ. 102 κ. ἐ. [Λ]όγος [εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν [τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου Δημητρίου τοῦ Κυδώνη κτλ., ἴδε Κατάλογον

Αὐτόθι καὶ 13 ἐπιστ. Κυδώνη.

IV

Μονάχου. Cod gr. 371. Εἰς μέγα φύλλον, φύλλων 7. βιβλ. ιε' αἰῶνος. Ὁ πρόλογος 1, α ἔχει οὕτω :

Τῆς ἱερᾶς ἱστορίας κατανοήσας ἐγὼ μῆκος οὐχ ἤκιστα δὲ καὶ τὴν δυσχέρειαν τὴν τε τῶν εἰσαγομένων ἀμέλειαν περὶ τῆς τῆς ἱερᾶς ἀναγνώσεως μελέτην τῆς ἐν τῷ τῶν νηστειῶν μάλιστα καταστρεφόμενης καλῶς τῇ τῶν βίβλων ἐνδείᾳ παραμυθίας πινὲς τῆς ἑαυτῶν δυαπ... ζητοῦσιν ὥσπερ ἐν πῆρα τινὶ μνήμης τὰς τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν διηγήσεις κατέχειν ἐπιέλοντες εἰς ἓν συνταγμάτιον τὸν εἰρμόν τῶν ἁγίων πατέρων ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὴν ἀρχαιογονίαν διὰ τῆς λευϊτικῆς καὶ βασιλικῆς ἔσχε φυλῆς σὺν ταῖς ἑαυτῶν προ... μεταφέρειν ἐπειρασάμην.

Τέρπον μὲν τῇ βραχύτητι καὶ τὴν ψυχὴν τῶν πρὸς τὸ μῆκος ἱλιγγιόντων οὕτω πρὸ ὀφθαλμῶν κείμενον καὶ παρὰ τῶν διδασκάλων ἡραδίως ἐν μνήμῃ παραδιδόμενον : ἐνῶ¹ καὶ τοῖς ἀναγινώσκουσιν πᾶσιν ὠφέλειαν προξενοῦν. Διὸ οὐ μικρὸν τὸν πόνον ἀναλαβὼν, ἀλλὰ πλεῖστα καμών, ἀγρουπν. αἰς παννίχοις χρησάμενος, οὕτω δὴ μεμελέτηκα ὡς μή τι τῇ συντομίᾳ τῆς τῶν ἱστοριῶν ἀληθείας παραλιπεῖν. [Ἀ]πὸ Ἀδάμ οὖν ἀρξάμενος καὶ διὰ πατριαρχῶν, κριτῶν, βασιλέων, προφητῶν καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῖς μετελθὼν ἱερέων ἄχρι τέλους, ἦτοι τοῦ Χριστοῦ, πέρας τῷ ἔργῳ τῷδε καὶ τάξιν περιέσχον.

Ἄρχ. Ἐνταῦθα ἀρχεται ὁ καιρὸς τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ ἐκτείνεται ἄχρι τοῦ καιροῦ..... εἰς δὲ ἀπὸ Ἀδάμ εἰσὶ χρόνοι γχπη'.

Τέλ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σωθήσεται ὁ λαὸς μου πᾶς, ὃς εὐρεθήσεται γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ ζωῆς.... ζωὴν αἰώνιον, ἀμήν.

Περὶ τὰς ὡας διεφθαρμένον (ἐνθεν τᾶνω κενά) καὶ περιειλημμένον ὡς ἐν περιθωρίῳ ἐν νεωτέρῳ χάρτη. Πλεῖστα γενεαλογικὰ στέμματα τῶν ἄνω σημειουμένων πατριαρχῶν, κριτῶν κτλ.

Μονάχου Cod. Gr. 372 ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ 11ου αἰῶνος κατὰ

1. Κατωτέρω γεγραμμένον, ἀλλ' ἐνταῦθα πιθανῶς ἀναφερόμενον.
 ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ ΤΟΜ. ΙΘ.

Hardt, τοῦ IB' δὲ μᾶλλον, ἂν μὴ καὶ νεώτερον, περιέχει διάφορα βιβλία τῆς παλαιᾶς γραφῆς. Εἰς φύλλον.

Προηγεῖται γραφῇ τοῦ ιδ' αἰῶνος ἐν φύλλον ἐπὶ μεμβράνης ἐπ' ἴσης, οὗ τὸ ἀνάλογον πρὸς τῇ ἀρχῇ ἄλλο μέρος, ἢ ἀρχὴ τοῦ ἄλλου φύλλου εὐρίσκεται μεταξὺ φύλλ. 8-9 ἐν τῷ τέλει τοῦ τετραδίου.

Περιέχει δὲ τοῦτο τὸ φύλλον ἀποσπάσματα χρυσοβούλλων Ἀνδρονίκου τοῦ Ἡαλιολόγου, ἅτινα δυστυχῶς δὲν συμπληροῦνται.

Ἡ θέσις αὐτῶν τοιαύτη :

π λ α γ ί ω ς	1	2	3	4

A

B

Ὡστε εἶνε μὲν γεγραμμένα πλαγίως τὰ χρυσόβουλλα, λείπει δὲ μέρος τοῦ 2 καὶ 3 κεκομμένον ὑπὸ τοῦ σταχωτοῦ. Τὸ 2 καὶ 3 ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ χρυσόβουλλον, τὸ ἐν ᾧ ὀπισθεν τοῦ ἄλλου. Τὸ 4 εἶνε τέλος χρυσοβούλλου, οὗ τὸ 1 δὲν εἶνε ἢ ἀρχή. Ἡ λέξις λογος καὶ τὸ μηνος δὲν εἶνε ἐρυθρογραφῆ καὶ καθόλου δ' εἶνε προφανὲς ὅτι ἔχομεν ἀντίγραφα καὶ ὄχι τὰ πρωτότυπα τῶν χρυσοβούλλων. Τὸ φύλλον διακόπτεται ὑπὸ πτυχῆς ἧτις ὑποδηλῶνει τὸ ἀρχικὸν σχῆμα (4ον). Ἦτο πιθανῶς βιβλίον ὀλόκληρον ἢ τετραδίου κἂν μὲ ἀντιγεγραμμένα χρυσόβουλλα. Κατατακτέον δὲ νῦν οὕτω : 1 (=2) «τῆς Κασαγρίας» καὶ ἐξῆς—2 (=3)... α τῇ βασιλείᾳ μου. 3 (=4) τρόπον καθίζουσι.—4 (1 «Ἡ βασιλεία μου κτλ.». Μεταξὺ 3 καὶ 4 λείπουσι προφανῶς φύλλα παρεντεθειμένα ἄλλοτε. Ὡστε ἔχομεν ἐνταῦθα τὸ τέλος χρυσοβούλλου ἐνός, ἐν τῷ 1 καὶ 2 (=2 καὶ 3 τοῦ σχεδιαγραφήματός μου, τὸ τέλος ἄλλου ἐν τῷ 3 (=4) καὶ τὴν ἀρχὴν τρίτου τινὸς ἐν τῷ 4 (=1 σχεδ.).

Τὸ λείπον ἀπὸ τοῦ 1,2 πλαγίως εἶνε ὡσεὶ 15—17 γραμμάτω ἐν ἑκάστῳ στίχῳ.

Κατὰ ταῦτα τὸ α' χρυσόβουλλον ἔχει οὕτως :

1. τῆς κασαγρίας εὐμενῶς τὴν
εἶτα ἡ βασιλεία μου καὶ ἐπαχορηγε[.]
.]¹ κτλ.

2. α τῆ βασιλεία μου προμικηριος
[. . . Ιω]αννης γενησομένων βελτιώσεων καὶ ξένων ² κτλ

3. Τὸ β' χρυσόβουλλον
τρόπον καθίζουσι καὶ νεμηθήσονται καὶ οἱ τούτου
διάδοχοι καὶ κληρονόμοι ³ κτλ.

4. Τὸ γ' χρυσόβουλλον
Ἡ βασιλεία μου διὰ παντὸς εὖ ποιεῖν αἰρουμένη
καὶ τούτῳ χαίρουσα καὶ μηδενὸς ἤττον τῶν εὖ
πασχόντων⁴ κτλ.,

1. Πρβλ. Ν. Ἑλλην. ἐνθ. ἀν. σ. 330.

2. Ἐν. ἀν. σ. 329.

3. Ἐν. ἀν. σ. 330.

4. Ἐν. ἀν. σ. 329.